

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԿԱԼ ՅԱՂՕԹՍ ԵՒ ՄԻ ԶԱՆԶՐԱՆԱԼ

Ասաց եւ առակ մի նոցա՝ առ այն, թէ պարտ է յամենայն ժամ կալ նոցա յաղօթս, եւ մի՛ ծանծրանայ:

(Ղուկաս ԺԸ: 1)

Ղուկաս Աւետարանիչ, այսօրուան նաշու աւետարանին ընթերցումով մեզի կու տայ Անիրաւ Դատաւորի մը առակը: Բայց նախ կ'արժէ գիտնալ թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէր մեր Տէրը երբ կը խօսէր Անիրաւ Դատաւորի մը մասին: Անիրաւ Դատաւորը ա՛ն է, որ բոլորովին գուրկ է եւ պարպուած մարդկային ամէն տեսակի արժանիքներէ, մէկը՝ որ իրեն յանձնուած դատ մը չլուծեր հիմնուելով նշմարտութեան կամ սուտին վրայ. ուրիշ խօսքով, ճիշդը կամ սուտը չէ՛ որ կը հետաքրքրէ զինք, այլ աւելի՛ նիւթն է, դրամն ու ոյժը, որոնք կը կառավարեն այս երկրագունդը:

Առակին մէջ կան երկու գործող դերակատարներ՝ Անիրաւ Դատաւորը եւ Այրի Կին մը: Վերջինը, այս պարագային, կը թուի նաեւ ըլլալ աղփատ եւ անոք, հարազատ ներկայացուցիչը ընկերային կարգերու զրկուած փաղանգին, որ ո՛չ դրամ ունի եւ ո՛չ ալ ոյժ իր ձայնը լսելի դարձնելու, եւ իբր հետեւանք ասոր կ'անիրաւուի ու կը տառապի: Ան կը դիմէ իր քաղաքի դատաւորին խնդրելով անկէ որ տեսնէր իր դատը, սակայն եւ այնպէս դատաւորը կ'որոշէ անտեսել այդ չճշտութիւնը եւ հետեւաբար անոր ձայնը կը մնայ անլսելի: Դժբախտաբար, կնոջ պարագային, այդ դատաւորը չի շարժիր հիմնուելով անոր դատին արդար եւ կամ անարդար ըլլալուն վրայ, այլ պարզապէս կ'անտեսէ զայն մոլուած այն տխուր իրականութենէն, որ խեղճ կ'ընէր ո՛չ դրամ ունէր եւ ո՛չ ալ ոյժ մը կը ներկայացնէր:

Աշխարհը՝ զոր այս առակը կը

նկարագրէ, յստակ կերպով ցոյց կու տայ թէ նիւթի եւ ոյժի աշխարհ մըն էր, եւ այդ աշխարհի միայն ծանօթ էին Յիսուսի աշակերտները, որոնք կ'ունենդրէին այս առակը: Աշխարհ մը, որ եթէ մէկ կողմէն իշխուած էր Հռոմէական լեզուններէն, միւս կողմէն ալ՝ իրենց երկրին իշխաններէն եւ քահանայ-իշխաններէն, որոնց գլուխը կու գար կանգնիլ Անանիա քահանայապետը: Եւ ինչպէս միշտ, այս պարագային եւս, զօրաւորին փշալից մականին տակ կարեւորը այլեւս արդարն ու ոչ-արդարը, նշուածը ու կեղեքուածը չէին, այլ լոկ եթէ ներկայացուած հարցը ի նպաստ իրենց էր կամ ոչ, ինչպէս ժողովրդական լեզուով կ'ըսենք, «ոյժի աշխարհ է, իրաւունքը զօրաւորին է, եւ կամ դրամը կը խօսի», եւ Քրիստոսի աշակերտները միայն այդպիսի աշխարհ մըն է որ տեսած էին:

Ու վստահ եղէ՛ք որ մեր այս օրերու աշխարհը այնքան ալ տարբեր չէ Քրիստոսի ճանչցած աշխարհէն: Ահա տարի մը անցաւ Իրաքեան պատերազմէն ի վեր, եւ մարդիկ տակաւին կը շարունակեն ֆննդատել Ամերիկայի եւ Անգլիոյ քաղաքականութիւնը եւ այսօրուան առակն ու այդ անարդար պատերազմը հաւանաբար շատերու մտին մէջ հասարակաց եզր մը կը գտնէ, որովհետեւ Իրաք ներխուժող պետութիւնները որոշակիօրէն այդ ըրին ո՛չ թէ հիմնուած ճիշդի կամ սխալի վրայ, այլ մոլուած գերագոյն հաշիւներէ:

Ի՞նչպիսի աշխարհի մը մէջ կ'ապրինք եւ արդեօք տակաւին կրնա՞նք

յուսալ թէ այս աշխարհի իրավիճակը պիտի բարելաւուի: Ի՞նչ տեսակի յոյս կրնանք ներշնչել այլեւս մեր զաւակներուն, մեզմէ ետք գալիք սերունդներուն: Ամբողջ դարեր մարդկութեան մեծամասնութիւնը փաշած է գլխակոր, ենթարկուելով «Իրաւունքը գորաւորին է» պիտակումին, միշտ ուժեղը, գորաւորը հանդիսանալով յաղթականը, չէ՞ որ հարցը ճիշդ կամ սխալ ըլլալը չէ, այլ գորաւոր եւ կամ տկար:

Ու այս պայմաններուն մէջ էր որ մեր Տէրը Անիրաւ Դատաւորի առակով մեզի թելադրութիւն մը կ'ընէր, պատգամ մը կու տար, ըսելով. «Ինչ ալ ըլլան պայմանները բնաւ տեղի մի՛ տա, քացարձակապէս մի՛ յուսահատի՛ք, այլ շարունակեցէ՛ք աղօթել»: Այսօրուան առակի Այրի Կինը, որ ո՛չ ոյժ ունէր եւ ո՛չ դրամ, կ'ապրէր փաղափ մը մէջ, ուր կը գտնուէր նաեւ այդ Անիրաւ Դատաւորը: Սակայն ան տեղի չտուաւ ու չյուսահատեցաւ, այլ շարունակեց երթալ այդ դատաւորին՝ յոյսը դնելով իր դատի արդարութեան վրայ: Եւ վերջապէս կացութիւնը փոխուեցաւ, երբ այդ դատաւորը ձանձրանալով կնոջ անտեղիտալի խնդրանքներէն, յանկարծ կ'որոշէ տեսնել անոր ջնջին եւ անհանոյ դատը, իր մտին մէջ ըսելով. «Թէեւ Աստուծմէ չեմ վախնար եւ մարդոցմէ չեմ ամչնար, սակայն թող այս աղմկարար կնոջ խնդիրը վերջացնեմ, ապա թէ ոչ պիտի շարունակէ անհանգստացնել զիս»: Ասկից ետք է որ մեր Տէրը կ'աւելցնէ. «Եթէ անիրաւ դատաւոր մը կրնայ արդարութիւն տեսնել, հապա ո՞րքան աւելիով երկնաւոր Հայրը պիտի լսէ մեզի ու ընէ հարկ եղածը»:

Իրականութեան մէջ, մեր Փրկչին ըսել ուզածը ո՛չ թէ միայն «Տեղի մի՛ տա» էր, այլ աւելի՝ «Մի՛ դադրի՛ք աղօթել»: Աղօթքը՝ մենախօսու-

թիւն մը չէ, այլ հոն կայ Մէկը որ մեզի կը լսէ ու մտիկ կ'ընէ: Ո՛չ թէ անիրաւ դատաւոր մը, այլ իսկական եւ Գերագոյն Դատաւորը, որ կը խոնարհեցնէ իր ականջը, պատրաստ լսելու մեզի: Հետեւաբար աշխարհի ամբողջ դրամն ու գանձերը ըսելիք չունին մարդուն, Աստուած միայն կը խօսի եւ մարդկութիւնը մտիկ կ'ընէ անոր, որովհետեւ Ան է միակ գորութիւնն ու ոյժը մեր աշխարհին, ահա այս էր բուն միտք բանին Քրիստոսի խօսքերուն:

Ամենագոր Աստուծոյ կամքը, որ գերագոյն օրէնքը, ոյժն ու գորութիւնն է այս տիեզերքին, մեզի յայտնուեցաւ իր Միածին Որդւոյն՝ Քրիստոսի անձին միջոցաւ, որ տուաւ մեզի Անիրաւ Դատաւորին առակը: Երեւակայեցէ՛ք մէկը, որ աշխարհիկ ո՛չ մէկ հարստութիւն ունէր եւ կամ ալ ոյժ, Հռոմէական կայսրութիւնն ու Հրեայ հասարակութիւնը դէմ ելան անոր ու զինք մատնեցին խաչի մահուան, ուր ան ի վիճակի անգամ չէր նոյնիսկ ձեռքերը շարժելու, եւ սովորական մարդիկ այդ մէկը առին իբր նշան տկարութեան: Ապա միեւնոյն մարդիկը, անոր մարմինը դրին գերեզմանի մը մէջ եւ ծածկելով կնիքցին գերեզմանին դուռը: Ճիշդ է որ այս աշխարհի մութ ոյժերը յաջողեցան զինք բանտել գերեզմանի մը մէջ, սակայն այդ օրերուն մեր աշխարհը բիրտ ոյժի եւ նւթի, դրամի աշխարհ մըն էր, քայց Հայր Աստուած մղուած այն անհուն սէրէն զոր կը տածէր հանդէպ իր արաւածներուն, միջամտեց յանկարծակի կերպով եւ երեք օրեր ետք յարոյց Միածինը մեռելներէն, եւ այդ օրուրէն ասդին, բոլոր անոնք՝ որոնք կը հաւատային անոր իրենց ամբողջ էութեամբ, հոգիով, սիրտով եւ միտքով, անոնց համար մեր աշխարհը դադրեցաւ ըլլալէ ա՛յն ինչ որ էր առաջ:

Ուրեմն մենք պարտինք տեղի չտալ, չյուսահատիլ եւ չզիջիլ, ըսելով՝ «Այլեւս ամէն ինչ անյոյս է, շարունակելը իմաստ չունի»։ Մենք շարունակելու ենք աղօթել՝ հաւատալով թէ այն ինչ որ Աստուած ըրաւ իր ընտրեալներուն եւ սուրբերուն համար, կրնայ նաեւ նոյնը ընել մեզի համար, իր արդարութիւնը յախտեան թագաւորեցնելով այս աշխարհի վրայ, բայց մենք պարտինք միշտ աղօթել առանց յուսալուելու, առանց տեղի տալու։

Աստուածորդին ըսաւ. «Բայց երբ Մարդու Որդին կրկին աշխարհ գայ, արդեօք այս աշխարհի վրայ հաւատք պիտի գտնէ՞»։ Քրիստոսի հարցումը աշխարհի ի՞նչ վիճակի մէջ գտնուիլը չէ

միայն, այլ այդ օրերուն այս աշխարհի վրայ հաւատք գոյութիւն պիտի ունենա՞յ, եւ կամ աւելի ճիշդը, արդեօք տակաւին պիտի գտնուի՞ն մարդիկ որոնք կը հաւատան եւ կ'աղօթեն։ Անիրաւ Դատաւորին առակը կոչ մըն է ուղղուած քրիստոնեաներուն չտկարանալու եւ շարունակելու յամառօրէն աղօթել հաւատով եւ վերացումով, որպէս զի վերջին դատաստանի օրը երբ ներկայանանք Աստուծոյ ահեղ ատեանին՝ Ան դատէ մեզ մեր հաւատքին արժեքափով եւ ի՞ր արդարութեամբ, որ իրա՛ւ է, արդար է եւ վե՛ր մեր մարդկային հասկացութեանէն. Ամէն։

ՆՈՒՐԷԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՔԱՐՈԶ Ս. ԷԶՄԻԱՄՆԻ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

«Եւ այն վայրը Աստուծոյ տանար պիտի ըլլայ եւ բոլոր հաւատացեալներու խնդրանքներուն աղօթքի տուն եւ Քահանայապետութեան Աթոռ»։
(Ագաթանգեղոս, Հայոց Պատմութիւն, Տփղիս, 1909, էջ 387)

Ազգիս Վեհափառ Գարեգին Բ. Հայրապետի սրբատառ կոնդակին արձագանքելով, այս տարի կը նշենք Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճար՝ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Նաւակատեաց 1700-ամեակը։ Նոյնպէս Վեհափառ Հայրապետի տնօրինութեամբ, Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսները, իրենց Թեմական ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ եւ կամ առանձին, Ուխտի Ս. Պատարագներ կը մատուցանեն տարուան բոլոր Կիրակիներուն, որոնց ընթացքին անոնցմէ իւրաքանչիւրն իր ներքողը կը հիւսէ Ս. Էջմիածնի մասին։

Զեմ ուզեր այստեղ բնորոշումները կամ վերլուծութիւնները կատարել ըսուած

խօսքերուն, պատմութիւնը պիտի արձանագրէ եւ պէտք եղած գնահատականները տայ անոնց մասին, բայց որպէս ընդհանրացում կարելի չէ չհաստատել, թէ կատարուած ներքողականներու մեծ մասը գերադրական ածականներու համադրումներ են, որոնք ճիշտ է, թէեւ կ'արտայայտեն եւթականին ապրումները եւ մօտեցումները, եւ սակայն շօշափելի իրագործումի մը, կամ պատմական իրողութեան մը փաստարկութեամբ, Մայր Աթոռի լինելութեան կամ Անոր առաքելութեան հիմնաւորումը չեն հաստատեր։ Տարբեր բանաձեւումով մը դրուած, ածականները երբեք չեն կրնար սահմանել գոյականի մը ամբողջական իմաստը,